Foto: IBL

Ledningskaos.

terad vård samtidigt som högprioriterad vård har förlängd väntetid från terapibeslut till behandlingsstart är resurserna felaktigt fördelade och »Organisation's delay« föreligger.

Avstår från rekommenderad utredning

De sammanlagda tidsfördröjningarna orsakade av »Organisation's delay« är ett mått på organisationens effektivitet. Men i praktiken tvingas ofta medicinskt ansvariga läkare att avvika från gällande vårdprogram och avstå från rekommenderade undersökningar och behandlingar för att vinna tid åt patienten.

Man gör då en prioritering mellan tidsförlust och förlust i diagnostisk precision. Den organisatoriska bristen omvandlas till en medicinsk brist och överförs till det medicinska ansvaret. Detta sker ofta utan tydlig dokumentation, och de organisatoriska bristerna döljs. Läkaren med det medicinska ansvaret får bära kritiken trots att man nästan inte har någon möjlighet att förändra organisationen och ta organisatoriskt ansvar. Orättvisan är frustrerande och stressande.

Lägg ansvaret där det hör hemma

Ansvar och kritik bör läggas där de hör hemma. För att underlätta framtida diskussioner bör därför begreppet »Organisation's delay« accepteras och användas framöver i arbetet med att förbättra sjukvården. Ansvaret för prioriteringar, ineffektivitet och brister blir då pedagogiskt enklare att fördela mellan »Patient's delay«, »Doctor's delay« och »Organisation's delay«, och det blir enklare att vidta adekvata åtgärder för att förbättra resursutnyttjandet och anpassa det till Prioriteringsutredningens rekommendationer.

»Hedersmord« – är det verkligen rätt ord?

Hur kan en far döda sitt eget barn? Varför kan man inte respektera sin dotters vilja? Får en kultur, tradition eller religion gå ut över en enskild kvinnas rättigheter? Våld mot kvinnor är ofta sanktionerat eller tolererat i många samhällen och kulturer. Därför förskönas mordet med det falska epitetet »hedersmord«. Avrättning är den adekvata benämningen. »Hedersmord« verkar förklarande och förlåtande.

NILS-OTTO SJÖBERG
professor i obstetrik och gynekologi vid Lunds universitet, pappa till tre döttrar
Nils-Otto.Sjoberg@obst.mas.lu.se

Men vad är roten till det onda? Är det okunskap och förnedring? Har många invandrarfamiljer blivit totalt isolerade och isolerat sig i det svenska bidragssamhället? Enda kontakten med yttervärlden verkar vara parabolförsedd TV med program på det inhemska språket och »vänner«, som förnedrar familjen med upphetsande skvaller om dotterns misstänkta skabrösa leverne i det svenska samhället. Familjens syn på det svenska kärlekslivet präglas följaktligen av fördomar som leder till hat, raseriutbrott och i värsta fall avrättning.

Fadime

Fadime Sahindal var den unga kvinnan i kunskapsstaden Uppsala, som gav kvinnovåldet en röst och ett ansikte. Under en veckas tid debatterades och fördömdes den ohyggliga gärningen av massmedier och samhälle. Nu är det tyst och informationsflödet har koncentrerat sig på pensionsavtal och dopning.

Det kan vara en ynnest att kunna glömma, men detta får ej ske när det gäller att ta utsatta ungdomars rädsla på största allvar. Svårigheten är dock att gå från ord till handling. Invandrade föräldrar måste få ett bättre stöd för att finna sig till rätta i Sverige, ett stöd som – även och inte minst – innefattar krav från samhällets sida.

Krav på föräldrarna

Samhället bör med allvar ta sig an uppgiften att integrera familjerna, så att dessa också förstår att det ställs krav på dem. Då kan mycket av fördomar hindras. Tyvärr har vi inte tillräckliga resurser för att lösa problemet med psykiskt och fysiskt våld mot kvinnor, och dessvärre är det hittills nästan enbart kvinnor som engagerat och organiserat sig i kampen mot våld. Det är därför viktigt att starka män med civilkurage engageras. Konkreta åtgärder är att man måste satsa på språkkunskap och möjlighet till arbete och försörjning med nytänkande och inte minst okonventionella lösningar.

Rättigheter och skyldigheter

Även om det kommer att ta en generation i anspråk måste invandrarna hjälpas in i ett fördomsfritt Sverige. Detta innefattar inte bara invandrarnas rättigheter utan även att de förstår sina skyldigheter. Det viktiga är mötet med andra värderingar och attityder. Det är först då man börjar reflektera över egna föreställningar och traditioner.

Det hela kräver att inte bara Integrationsverket involveras utan även Justitie-, Social- och Utbildningsdepartementet. Vi måste känna starkt för de mänskliga rättigheterna, social rättvisa och jämlikhet. I Sverige har vi kommit långt i arbetet för ett jämställt samhälle.

Försvårar lösningen på globala problem

Kontinuerlig diskriminering av kvinnor leder till att vi förhindrar lösningen av många globala problem. Idag diskrimineras kvinnor runt om i världen. Exemplen är många: Flickor tillåts inte att gå i skolan, kvinnor är förbjudna att arbeta utanför hemmet, kvinnor står för två tredjedelar av den globala analfabetismen. Utraderandet av analfabetism och ökad kunskap är den rätta nyckeln till god utveckling.

Lika möjligheter för kvinnor och män är inte endast en demokratifråga, utan också i hög grad en fråga om god hälsoutveckling i samhället.

Oavsett kultur, religion eller värderingar har alla som bor i Sverige rätt till ett liv där människorna förhoppningsvis skall befrias från hot, tvång, misshandel och avrättning.•